

Дата: 06.03.2024р.

Урок: Мистецтво

Клас: 8-А

Тема. Класицизм: музика (продовження) .

Мета: ознайомити учнів з характерними особливостями стилю класицизм та його яскравими зразками у музиці; розвивати художньо-естетичне сприйняття, творчу активність, уяву, здатність аналізувати музичні твори; виховувати любов до музичного мистецтва, естетичну та загальну культуру особистості.

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку

Перегляд відеоматеріалу за посиланням

<https://youtu.be/X4ivUloUjRw> .

1. Організаційний момент. Привітання.

2. Актуалізація опорних знань.

— Назвіть композиторів, представників «віденської класичної школи».

— Які музичні жанри набули свого кульмінаційного розвитку в їх творчості?

— Схарактеризуйте жанр сонати. Що нового привнесли композитори-класики в цей жанр?

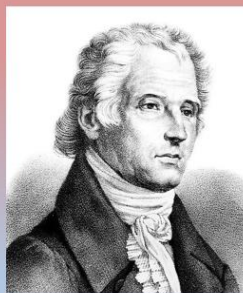
Поспівка. Вправа для розвитку музичного слуху та голосу
https://www.youtube.com/watch?v=p_4GRka2sgI .

Виконання пісні європейського гімну “Ода до радості” з симфонії №9 Л. ван Бетховена <https://youtu.be/QZn100mwsml> .

3. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми уроку.

4. Сприйняття нової теми.

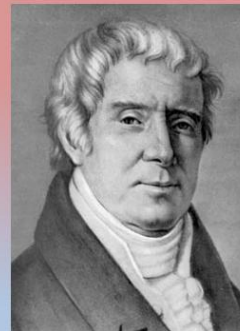
В історії української культури другу половину XVIII ст. називають «золотим віком української музики». Класичних вершин досягає хорова творчість блискучого тріо українських композиторів Максима Березовського, Артемія Веделя і Дмитра Бортнянського.

Артемії Ведель

Максим Березовський

Дмитро Бортнянський

Основоположником жанру духовного хорового концерту був Максим Березовський (1745–1777) — композитор і співак, митець яскравої творчої індивідуальності. Лірико-драматичний чотиричастинний концерт «Не отвержи мене во время старости» написано для чотириголосного хору. У тексті йдеться про вічні категорії добра і зла, життя і смерті, духовного очищення і бездуховності. Він ніби перегукується із біографією митця, який прожив коротке життя, сповнене трагізму і випробувань долі. Музику пронизують інтонації скорботи, безнадійності, схвилюваності, інколи протесту.. Твори М. Березовського поєднують традиції західноєвропейської (італійської) музики з українською мелодикою. Вони вирізняються високою емоційністю і виразністю, художньою досконалістю.

Артемій Ведель (1767–1808) — композитор, співак (тенор), хоровий диригент і педагог — писав виключно сакральні хорові твори. Він не мав тісних зв'язків із західноєвропейською музикою і розвивав традиції української хорової культури, народної творчості. На формування самобутнього стилю митця вплинула побутова лірика. Наприклад, мелодика його «Херувимської» близька до української народної пісні «Повій, вітре, на Україну». Простота і виразність, співучість і щирість сприяли популярності музики А. Веделя. Відомо 30 хорових концертів А. Веделя, образно-емоційний зміст яких охоплює широкий діапазон людських почуттів і думок — від скорботних до урочисто-величальних. Для музики композитора характерна експресивна мелодика, особливо виразні тенорові соло імпровізаційного характеру, споріднені з українськими думами.

Дмитро Бортнянський (1751–1825) — класик української хорової музики, у творчості якого поєдналися найновіші на той час досягнення світової композиторської техніки, зокрема італійської школи, з вітчизняними музичними традиціями. В історію музичної культури він увійшов як реформатор церковного співу. Серед різноманітних сфер творчості митця хорова є провідною: він створив понад 100 хорових творів — святково-урочистих, ліричних, скорботно-елегійних тощо. Крім хорових творів, у спадщині Д. Бортнянського «Концерт для чембало з оркестром», «Концертна симфонія», сонати для клавесина. Тобто він започаткував в українській музиці низку камерно-інструментальних жанрів. Опері композитора, написані на італійські лібрето, ставили в театрах Венеції. За багатогранність таланту і класичну довершеність музики різних жанрів Д. Бортнянського називають «українським Моцартом». Нині хорові твори Д. Бортнянського звучать у багатьох країнах світу, набули популярності у США.

В одному з величних храмів Нью-Йорка — Єпископальному Соборі святого Іоанна Богослова — на початку XX ст. встановлено скульптурне зображення Д. Бортнянського. Його розміщено поряд з одинадцятьма скульптурами найвидатніших авторів церковної музики — Давида, автора псалмів; св. Цецілії, покровительки цієї музики; св. Григорія Великого, папи Римського, що запровадив григоріанський хорал; європейських композиторів Дж. Палестріни, Й.-С. Баха, Г.-Ф. Генделя.

В Україні в міському побуті виник і набув поширення кант — світський вокальний жанр. Канти виконували вокальні ансамблі найчастіше на три голоси без інструментального супроводу. За змістом поетичного тексту і характером музики канти розподіляли на ліричні, урочисті, гумористичні, сатиричні. Канти включали до репертуару мандрівних дяків, виконували учні Києво-Могилянської академії, лірники. Лірник співав зазвичай канти з хлопчиком-поводирем або з іншим лірником, акомпануючи на лірі. Разом з кантом у міському середовищі побутували пісні-романси, які виконували в супроводі клавикорда, бандури, торбана (різновид бандури), згодом — фортепіано, гітари. Імена авторів українських кантів та старовинних пісень-романсів за великим винятком до нас не дійшли. Одне з провідних місць у царині створення кантів належить Григорію Сковороді (1722–1794) — видатному українському філософу, просвітителю, поету, митцю, педагогу.

Він був різнобічним музикантом, грав на багатьох тогочасних інструментах, укладав своєрідні пісні-роздуми про навколишнє життя людей, сатиричні твори, що викривали соціальну несправедливість тогочасного суспільства. Збереглися канти філософа «Пастірі милі» та «Ангели, знижайтеся», збірка «Сад божественних пісень». Його мелодії дійшли до нашого часу в різноманітних усних версіях бандуристів і лірників як «сковородинські пісні». Чимало його творів, яким притаманні прості мелодичні звороти, поступово стали народними, тобто фольклоризувалися. Наприклад, «Ой ти, птичко жовтобоко», «Стоїть явір над водою», «Про правду і кривду». Одним з перших в Україні Г. Сковорода створив сольну пісню філософсько-сатиричного змісту з інструментальним супроводом. Прикладом останньої є пісня «Всякому городу нрав і права», яка увійшла до численних пісенних збірок. Її використовували у своїй творчості І. Котляревський (опера «Наталка-Полтавка»), М. Лисенко (однойменна опера), згадка про нього є в повісті «Близнецы» Т. Шевченка.

Віртуальна екскурсія літературно-меморіальним музеєм Григорія Сковороди <https://youtu.be/WJ5xCKqP26g> .

Гімнастика для очей <https://youtu.be/8G87kg9s1HM> .

5.Осмислення та систематизація знань.

– Що нового ви дізналися на уроці?

-Назвіть тріо композиторів, які досягли вершин хоровою творчістю.

-Розкрийте особливості творчості М. Березовського, А. Веделя, Д. Бортнянського.

6.Домашнє завдання. Складіть кросворд до теми «Класицизм». Свою роботу надішли на платформу HUMAN або на електронну адресу вчителя ndubacinskaa1@gmail.com . Успіхів!!!

Рефлексія

Повторення теми “Романська архітектура. Лицарський кодекс честі”.